

**30 YEARS OF
JEAN MONNET
ACTIVITIES**

Univerza v Mariboru

JEAN MONNET KATEDRA ZA ENERGETSKO PRAVO IN POLITIKO

ERASMUS+

JEAN MONNET KATEDRA ZA ENERGETSKO PRAVO IN POLITIKO:
REGULACIJA ENERGETSKEGA TRGA, KONKURENCA IN KLIMATSKE SPREMEMBE

DRŽAVNE POMOČI V ENERGETSKEM SEKTORJU: IZBRANA VPRAŠANJA

IZR. PROF. DR. ALEŠ FERČIČ

PRAVNA FAKULTETA UNIVERZE V MARIBORU

ales.fercic@um.si

- Izključna pristojnost Evropske unije za določanje pravil o konkurenci, potrebnih za delovanje notranjega trga
 - > primat supranacionalnih pravil o državni pomoči in obsežen korpus teh pravil
 - > instrumentalna vloga nacionalnih pravil o državni pomoči.
- Izbrani vse-sektorski akti Evropske unije o državni pomoči
 - > PDEU: čl. 107 – 108 in nekatere druge določbe, zlasti čl. 93 in 106(2)
 - > pravni akti Evropske unije, tj. predpisi, sodna praksa in mehko pravo, ki se nanašajo na:
 - organizacijo in postopek uveljavljanja pravil o državni pomoči
 - preglednost javnega financiranja javnih podjetij in izvajalcev gospodarskih javnih služb
 - de minimis pomoči
 - skupinske izjeme.
 - > ali ti akti veljajo tudi v reguliranih sektorjih?
- Izbrani sektorski akti Evropske unije o državni pomoči
 - > prevladuje mehko pravo
 - > ali so ti akti skladni z aktualno sodno prakso?

- Čl. 107(1) PDEU:
 - > Razen če Pogodbi, tj. PEU in PDEU, ne določata drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgovom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.
 - > kumulativno določeni pogoji:
 - javni ukrep se financira iz javnih sredstev
 - gospodarska prednost ali korist za vsaj eno podjetje
 - selektiven učinek
 - (potencialno) izkrivljanje tržne konkurence
 - (potencialen) vpliv na trgovanje med vsaj dvema državama članicama.
- Državna pomoč kot strup ali zdravilo?
 - > načelna nezdružljivost z notranjim trgovom ob hkratni široki paleti izjem,
 - > morebitne posebnosti za regulirane sektorje?

- Liberalizacija nekaterih infrastrukturnih sektorjev
 - > dolgoročni proces transformacije zaprtih in nekonkurenčnih sektorjev/trgov v odprte in (bolj) konkurenčne sektorje/trge
 - odprava pravnih in dejanskih ovir za vstop novih podjetij na trg in čezmejno aktivnost
 - + kombinacija pro-konkurenčne deregulacije in –regulacije;
slednja se nanaša predvsem na infrastrukturne trge, ne pa toliko na zgornje in spodnje trge, ki se štejejo kot neregulirani/konkurenčni trgi, ker je bila cilj takojšnja vzpostavitev tržnih principov,
> **načeloma polna uporaba pravil o državni pomoči,**
(dokapitalizacije, privatizacije, prodaje ali nakupa blaga ali storitev, posojila, poročstva, klasične subvencije, davčnih ugodnosti etc., za regulirane dejavnosti pa je aktualno še javno financiranje javnih služb
 - ~ redukcija izključnih in posebnih pravic v reguliranih sektorjih,
odprava pravnih monopolov omogoča konkurenco in s tem tudi možnost njenega izkrivljanja, kar je eden izmed pogojev za obstoj državne pomoči,
razen izjemoma, ko gre za pravni monopol:
 - ki je bil ohranjen ali podeljen v skladu s pravom Evropske unije
 - ki ne izključi le konkurence na trgu, temveč tudi konkurenco za trg
 - ne gre za substitut, ki bi lahko konkuriral drugemu blagu ali storitvi,
 - ne gre za prečno subvencioniranje dejavnosti istega ali povezanega podjetja

- ~ obveznost zagotovitve dostopa do infrastrukture, ki ima značilnost monopolističnega ozkega grla, kjer gre za stek ekonomske ireverzibilnosti in naravnega monopola, in nujne zmogljivosti, vključno z regulirano ceno dostopa ali uporabe infrastrukture,
kar je prav tako podvrženo pravilom o državni pomoči, saj ni razloga, da bi bila dejavnost regulatorja, ki je nosilec javnega pooblastila, a priori izvzeta iz teh pravil
- ~ vertikalna dezintegracija
- poudarjena regulatorna vloga države ob krčenju podjetniške vloge
 - + sektorski regulator
 - ~ **pri izvajanju svoje dejavnosti je dolžan spoštovati pravila o državni pomoči, vendar ima omejena pooblastila na področju nadzora,**
 - + privatizacijski pritiski
 - ~ pravo Evropske unije sicer ne terja privatizacij javnih podjetij, jih pa posredno spodbuja s tem, da javna podjetja podvrže pravilom o konkurenci,

- varstvo uporabnikov
- obveznosti javne službe
 - + izbira izvajalca, ki ni izbran v konkurenčnem postopku, lahko pomeni državno pomoč
 - + nadomestilo za izpolnjevanje obveznosti javne službe lahko krije samo nujne neto dodatne stroške in razumem dobiček, sicer gre za državno pomoč, ki je lahko le izjemoma združljiva z notranjim trgom (gl. Almunia sveženj)
- > na splošno pa je mogoče ugotoviti, da je pod vplivom liberalizacije prišlo do širitve množice gospodarskih dejavnosti in posledično hkratnega krčenja množice negospodarskih dejavnosti, kar neposredno vpliva na širšo področje uporabe konkurenčnega prava, vključno s pravili o državnih pomočeh
 - obsežna pooblastila Evropske unije na področju tržne konkurence in uporaba splošnih konkurenčnopравnih pravil, vključno s pravili o državni pomoči, kot podpora (ali substitut?) sektorsko specifični ex ante regulaciji.